

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

glemmer, at titusinder af deres jævnaldrende udover det ganske land — i by og på land — der skal skaffe sig en uddannelse og muligheder for en arbejdsplads indenfor dansk erhvervsliv, også har noget at kæmpe med. Livet for disse titusinder af dansk ungdom er ikke solskin og glade dage, det er en hverdag med slid, med arbejde fra tidlig morgen til sen aften, det er en given afkald på mange ting i dagliglivet for at nå frem til en plads i erhvervsliv og produktion, hvor deres evner kan udfoldes og deres uddannelse nyttiggøres i skabende og produktivt arbejde. Og hvad har samfundet at byde disse unge? Nogle hundrede kroner til ophold på en fagskole eller en folkehøjskole, men til at komme i gang i egen bedrift eller i erhverv af den ene eller den anden art har man for det store antals vedkommende ingenting at byde; de må klare sig selv. Den uddannelse, der gives de studenter, der med gratis undervisning går gennem gymnasiet og universitetet til en embedseksamen, giver samtidig adgang til en livsstilling i administrationen, i skoler, i kirker — for ikke at glemme uddannelsen til tandlæge, ingeniør, jurist, læge, og hvad der yderligere kan nævnes. Studenter, der flittigt og dygtigt gennemfører deres studium, har krav på det offentliges bevågenhed, og navnlig er det af stor samfundsmæssig værdi, at evner og anlæg bliver bestemmende for, om de unge skal gå læsevejen og få mulighed for at gennemføre den akademiske uddannelse. Det er ikke i demokratiets ånd at opretholde den tilstand, at børn fra småkårs hjem har ringere muligheder for at opnå de eksaminer, som er nøglen til indflydelsesrige og betydelige stillinger i samfundslivet. Men også de unge, der uddanner sig i det praktiske liv, har krav på samfundets bevågenhed. Deres indsats er i mange tilfælde lige så betydningsfuld som den indsats, der gøres af dem med embedseksamen. Vi skal derfor passe på, at vi ikke nu, når vi forbedrer mulighederne for den del af den danske ungdom, der går læsevejen, glemmer håndens arbejdere, dem, der skal holde produktion og erhvervsliv i gang.

Sagen har nemlig en side mere, som jeg må gøre opmærksom på. I stigende grad forlanger forældre landet over, at adgangen

til eksamensskoler og universitetsuddannelse bliver lige for alle. Hidtil har det fortrinsvis været byernes børn og kun ganske få procent fra landsbyskolen, der gik ind i eksamensskolen. Det medførte i sig selv en begrænsning af tallet på dem, der gik læsevejen. Nu kommer som sagt forældre til børn i landsbyskolen og forlanger med rette den samme adgang for deres børn til at få eksamen, som byens børn har, og derigennem ligestilling med dem. Dette krav om ligestilling mellem land og by kan naturligvis ikke afvises. 250 000, eller ca. halvdelen af landets børn i den undervisningspligtige alder, går i dag i landsbyskoler. Det siger sig selv, at den dag, landsbyskolens børn får samme lette adgang til eksamensskolen, som byens børn har nu, vil tilgangen til gymnasiet, til universitetet og de højere læreanstalter stige i betydelig grad, og dette må naturligvis før eller senere føre til en overfyldning af vore eksamensskoler, som nødvendiggør en sortering på et eller andet tidspunkt i den akademiske uddannelse. En sådan sortering vil det være umuligt at gennemføre, uden at der gøres stor uret overfor mange, der har sat sig som mål at gennemføre den akademiske uddannelse for at opnå en embedseksamen. De vil blive standset på halvvejen og vil føle sig slået ud af denne medfart, for deres uddannelse vil i mange tilfælde og ikke uden grund blive betragtet som spildt og uden nogen virkelig værdi.

Vi må derfor gøre os klart, at hvis vi ikke på samme tid, som vi i betydelig udstrækning støtter de unge, der går læsevejen for at opnå embedseksamen, forbedrer kårerne for den ungdom, der arbejder i det praktiske liv, vil samfundsudviklingen få slagside. Man vil da kun forstærke den udvikling, som er i gang, og hvorefter den dygtigste del af ungdommen forlader de praktiske erhverv i land og by, og det kan samfundet i længden ikke holde til. Samtidig med at vi nu vil forbedre de studerendes kår, mener jeg, det er nødvendigt, at vi alvorligt overvejer, hvad det er muligt for samfundet at foretage for at interessere og opmuntre ungdommen til i større tal at blive ved det praktiske arbejde. Det er et spørgsmål om erhvervsmuligheder, om adgang til at få selvstændig bedrift indenfor de forskellige erhverv, og det er vel også